

‘Verplaats je in de ouder en stel het kind centraal’

Een kind heeft meer begeleiding nodig op school. Er moet een oplossing komen. Ouders worden op school uitgenodigd voor een gesprek over passend onderwijs. Lobke Vlaming verzucht: ‘En dan gebeurt vaak wat koste wat het kost vermeden moet worden: aan tafel gaat het al snel over alle mogelijke regels en protocollen en niet meer over het allerbelangrijkste. Namelijk wat het beste is voor het kind.’

‘Ouders zitten vaak met allerlei andere gevoelens aan tafel dan de professionals,’ zegt Lobke Vlaming, directeur van Ouders & Onderwijs. ‘Als ouder heb je het gevoel dat jouw kind wordt afgewezen. Dat jouw kind niet goed genoeg is. Ouders zijn gewoon bang, boos en maken zich zorgen. Daar tonen professionals vaak te weinig begrip voor.’

Vlaming heeft een belangrijk advies aan leraren en intern begeleiders. ‘Verplaats je in de ouder. Probeer empathie te hebben en ouders te steunen. Dat kan enorm helpen om tot een oplossing te komen.’

Lobke Vlaming spreekt wekelijks ouders die radeloos bellen met het adviespunt. Vaak gaat het dan over passend onderwijs. ‘Zulke ouders zijn aan het einde van hun Latijn. Het gaat niet goed met hun kind op school en ze komen er met de school niet uit wat de oplossing is. Vaak is de harde boodschap dat er géén passende onderwijsplek gevonden kan worden. Als ik benoem hoe erg ik dat vind, zeggen ze soms: ik ben zo blij dat u dat zegt want dat heb ik al heel lang niet meer gehoord. Een beetje erkenning dat het ontzettend naar is allemaal, is wel het minste. Het is voor ouders namelijk heel heftig als het niet goed gaat met je kind.’

Gelijk op achterstand

Vlaming benadrukt dat de ouders sowieso al op achterstand staan. ‘Vaak hebben ouders geen weet van passend onderwijs. Die informatie hebben ze niet en weten ze ook niet welke regels gelden, welke rechten daarbij horen en welke stappen een school kan

ondernemen. Pas als dit besef bij ouders komt, gaan ze zich verdiepen en op onderzoek. Dat is vaak pas op een laat moment, waarin er al (te) veel gebeurd is en scholen en ouders soms al tegenover elkaar staan.’ Gesprekken worden dan echt ingewikkeld. ‘Er wordt gestrooid met afkortingen als opp’s, tlv’s en swv’s. Ouders raken op dat punt de draad kwijt. Ook hoogopge-

leide, goed geïnformeerde ouders. Laat staan als je slechts denkt: het gaat niet goed met m’n kind en we zitten aan tafel om te kijken wat wel kan. Dan moet je ineens iets tekenen wat een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) blijkt te zijn. Voor de ouder is het soms niet helder dat het kind daardoor naar een andere school (voor speciaal onderwijs) moet. Dat is één van de grootste problemen: ouders die informatieachterstand hebben.’

Eigenlijk is dat helemaal niet zo vreemd vindt Vlaming.

“Er zijn ouders die demonstratief een foto van hun kind op tafel zetten, om de aanwezigen erop te attenderen waar het ook alweer over ging.”

Lobke Vlaming, directeur-bestuurder Ouders & Onderwijs

‘We hebben het systeem ontzettend ingewikkeld gemaakt. Stel dat het niet meer lukt om het in de klas zelf op te lossen, dan is er altijd een mogelijkheid om het probleem naar een andere professional door te sturen. Je gooit het eigenlijk over de schutting zodat het nog een stapje complexer wordt. En dan komen er mensen bij die nog verder gespecialiseerd zijn. Die gaan dan naar het dossier kijken en er ook weer wat van vinden. De oplossingen worden steeds complexer, terwijl dat voor het kind echt niet altijd het beste is. Het wordt hierdoor steeds moeilijker om het op een eenvoudige manier op te lossen.’

Afstandelijk

Daarvan kan Lobke Vlaming veel voorbeelden geven. Over multidisciplinaire overleggen waarbij 13 professionals aan tafel zitten om passend onderwijs voor een kind te bespreken. ‘Wie heeft ooit bedacht, toen

we passend onderwijs gingen decentraliseren, dat je een systeem ging creëren waarbij dus allerlei mensen met elkaar spreken die allemaal niks met dat kind zelf te maken hebben?’ Dat doet de zaak geen goed. ‘Als er een overkill aan professionals zit, word je als ouder al gauw weggezet als iemand die er toch geen verstand van heeft. Iemand die het systeem niet begrijpt of geen realistisch beeld van zijn eigen kind heeft.’ Volgens Vlaming leidt het tot bizarre situaties. ‘Er zijn ouders die bij elk overleg demonstratief een foto van hun kind op tafel zetten, om de aanwezigen erop te attenderen waar het ook alweer over ging.’

Eigenlijk kun je het de professionals ook niet kwalijk nemen. Vlaming: ‘Het budget staat vast en moet op een zo goed mogelijk manier verdeeld worden. Iedereen begrijpt dat dit betekent dat niet ieder kind krijgt wat hij nodig heeft. En dat er heel veel mensen nodig

zijn om te controleren dat het geld op de juiste manier wordt verdeeld. Wat denk je dat het aan administratieve lasten kost om die budgetten beheersbaar te houden? Stel dat je dat geld zou kunnen besteden aan die kinderen. Het is nog maar de vraag of dat heel veel duurder is.'

Het moet anders

Dan zal er dus echt iets moeten veranderen. Maar wat moet volgens Lobke Vlaming concreet anders? 'Fundamenteel zou je moeten kijken naar hoe je mensen in de school in staat stelt hulp te organiseren. Veel leraren weten niet hoe ze dat moeten doen in hun klas. Dus als zij een kind moeilijk vinden, zeggen ze: dit kind moet naar een andere school. Want ik kan dit niet aan. Maar je kunt ook de vraag stellen: wat heb je nodig om het wel aan te kunnen? Die vraag kun je alleen beantwoorden als leraren daar ook een passende opleiding voor krijgen. Maar vooral beter gefaciliteerd worden.

Door kleinere klassen te formeren en meer extra ondersteuning in de klas mogelijk te maken. Klassenassistentie die leerlingen even apart kan nemen en verder kan helpen.'

Klinkt logisch. Maar gooit het lerarentekort geen roet in het eten? 'Als jij kiest voor het leraarschap en je weet dat je straks lesgeeft aan een klas van twintig kinderen, je voldoende ondersteuning krijgt, je een goede opleiding hebt genoten en ook een goed salaris krijgt, dan is dat een veel betere motivatie dan nu. Ik snap dat dit niet morgen opgelost kan worden, maar ik denk wel dat we moeten beginnen met het stellen van een doel. En dat we daar dan ook geld voor vrijmaken.' Overigens zou je ook kunnen denken aan anders organiseren. Dan zijn wellicht minder leerkracht nodig omdat andere functionarissen (beter) worden ingezet.

Het plan van aanpak is volgens Vlaming helder. 'Twee dingen: in de basis meer rust en tijd, en in de tweede

plaats zorgen dat er een systeem ontstaat dat ondersteuning naar het kind brengt in plaats van het kind uit te besteden aan andere instanties. Het scheelt een hoop gedoe denk ik.' Liefst ziet Vlaming dat in het hele proces ook een kleinere rol voor het samenwerkingsverband is weggelegd. 'Zo'n samenwerking van besturen heeft een heel hoog abstractieniveau. Dat is te ver van de klas verwijderd. Geef leraren en ouders de ruimte om te zeggen wat ze nodig hebben om ondersteuning te organiseren eventueel in samenwerking met een andere school in de buurt. In plaats van dat een samenwerkingsverband een arrangement gaat bedenken, zodat je voor een paar dagdelen enige ondersteuning kunt krijgen. Dat werkt niet en heeft weinig te maken met de vraag wat het kind echt nodig heeft.'

Politieke keuzes

Gelukkig ontbreekt het bij de politiek niet aan goede wil. 'De vorige onderwijsminister Arie Slob heeft een heel uitgebreid plan met 25 verbetermaatregelen aangekondigd. Er staat een aantal ambitieuze dingen in. Betere informatievoorziening voor ouders, een steunpunt, meer ruimte voor maatwerk, kijken naar de lerarenopleidingen en iets doen aan de dreiging met Veilig-Thuis-meldingen.' En toch is Vlaming niet tevreden. 'Fundamenteel zal dit de problemen niet oplossen. Je bent bezig met het plakken van pleisters op een wond die je eigenlijk moet hechten. Dat hechten zit in kleinere klassen. Betere opleiding en facilitering van leraren. Met meer handen in de klas. Zo haal je de druk van het onderwijs af. Dat is allemaal nog lang niet gerealiseerd.'

Maar Lobke Vlaming blijft optimistisch. Zeker met de komst van het nieuwe kabinet. 'In het regeerakkoord staat dat het salaris voor leraren in het basisonderwijs verbeterd wordt. Ik denk dat dat al een hele goede stap is. Verder staan er een paar interessante stukken in over het verminderen van de werkdruk. En het is de

bedoeling dat meer geld direct naar de klas gaat. Ik denk dat dat ook goed werkt voor passend onderwijs.' Het zijn mooie beloften. Als ze maar realistisch zijn. 'Ik hoop maar dat er voldoende budget voor is. De financiële paragraaf wordt namelijk nog weleens over het hoofd gezien.'

'Ik wil echt dat er iets gaat veranderen', zegt Vlaming doortastend. Voor zichzelf en haar collega's bij Ouders & Onderwijs ziet ze een duidelijke taak weggelegd. 'We proberen zo veel mogelijk ouders te bereiken, een luisterend oor te bieden en ze de juiste informatie te geven. Want het is heel belangrijk dat ze weten hoe het werkt en welke rechten en plichten ze hebben. We

hebben ook een groep ouders waarmee we ervaringen uitwisselen, zodat we die mee kunnen nemen. Uiteindelijk wil ik iedereen scherp houden: de scholen, de politiek en het ministerie. Want passend onderwijs kan en moet beter; en neem ouders daar meer in mee. Die weten echt wel wat goed is voor hun kind.'

"Verplaats je in de ouder. Probeer empathie te hebben en ouders te steunen. Dat helpt om tot oplossingen te komen."

Auteur: Hugo Jager

redacteur bij Ouders & Onderwijs.